

บทที่ 2

นักดนตรีไทย

พระประวัติ ประวัติผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องด้านดนตรีไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นพระราชธิดาใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ประสูติ ณ พระที่นั่งอัมพรสถานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2498 ทรงพระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุภาภิติวัฒนาอดุลยโสภาคย์

ด้านดนตรีไทย ได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ ในการสนับสนุนวงการดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง ทรงสนพระทัยเรียนและฝึกซ้อมดนตรีไทย มาตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ จนสามารถทรงดนตรีได้หลายประเภท อาทิ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ย ระนาด และฆ้อง รวมทั้งการขับร้องเพลงไทยด้วย และได้ทรงดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอตลอดมา เป็นผลให้ประชาชนคนไทยทุกรุ่นทุกวัย คอยติดตามชื่นชมในพระจริยาวัตร และ พลอยชื่นชมในดนตรีไทยยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน นิสิต และนักศึกษา ได้ให้ความสนใจในด้านดนตรีไทย เป็นการดำเนินรอยตามพระยุคลบาท

ในด้านการประพันธ์ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทร้องเพลงไทยไว้เป็นจำนวนมาก อาทิ บทร้องเพลงลมพัดชายเขาเถา ดับเพลงลมพัดชายเขา กล่อมนารี และสร้อยเพลง เพลงพระราชนิพนธ์เต่าเห่ อันเป็นเพลงกล่อมเด็ก และ สอนเด็กให้มีคุณธรรมดีงาม เพื่อจะได้เป็นคนดีต่อไปในภายภาคหน้า บทเพลงพระราชนิพนธ์ไทยดำเนินคอย และ เพลงลา รวม 3 เพลง คือ เพลงปลาทอง ออกทะเล และ เต่ากินผักบุ้ง และยังมีเพลงอื่น ๆ อีกมากมาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชปณิธาน ที่จะปลูกฝังเยาวชนไทยให้มีความรักในดนตรีไทยอันเป็นศิลปะประจำชาติ นอกจากนี้จะ

พระราชทานเครื่องดนตรีให้แก่สถาบันและโรงเรียนต่าง ๆ แล้ว ยังได้พระราชทานเพลงไทยสำหรับบรรเลงเวลาเด็กอนุบาลนอนกลางวัน เพื่อให้เด็กเล็ก ๆ เหล่านั้นเกิดความคุ้นเคยกับเสียงดนตรีไทยตั้งแต่ยังเล็ก

วงการดนตรีไทยยกย่องสรรเสริญพระเกียรติคุณเป็นอย่างยิ่ง ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงพระองค์แรกในกรุงรัตนโกสินทร์ที่เสด็จร่วมวงบรรเลงและขับร้องเพลงไทยร่วมกับประชาชนอย่างไม่ถือพระองค์ ทำให้เกิดความชื่นชมและความจงรักภักดีเพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับจนเป็นที่กล่าวขวัญว่า “ทรงเป็นดวงประทีปแห่งวงการดนตรีไทย”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงที่ทรงดนตรีไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดมา เพราะจากประวัติศาสตร์ไทยนับแต่สมัยกรุงสุโขทัยมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงสิ้นรัชกาลที่ 8 ไม่เคยปรากฏมาก่อนว่า จะมีสมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงพระองค์ใด ทรงดนตรีไทยอย่างจริงจังดังเช่นพระองค์ (พูนพิศ อมาตยกุล : 2534)

ในอดีตนั้น ถือว่าดนตรีเป็นวิชาของวชิพก ใช้ขับร้องบรรเลง เพื่อบำเรอความสุขให้แก่ผู้ที่เป็นนาย ดังนั้นจึงปรากฏว่า ในอดีตกาลผู้ที่เป็้นนายทั้งหลายจะไม่ลดตัวลงไปบรรเลงขับร้องให้แก่คนหมู่มากฟังเพื่อความบันเทิง นอกจากบรรเลงในหมู่เครือญาติที่ใกล้ชิดเท่านั้น พระราชวงศ์ที่เป็นหญิงจึงไม่ทรงหัดดนตรีอย่างจริงจัง

พระราชจริยวัตรของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย มีมากมาย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พูนพิศ อมาตยกุล : 2534) ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

1. การวางพระองค์เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน โดยเฉพาะชาวไทย โดยทรงดนตรีไทย ขับร้องเพลงไทย และพระราชทานวโรกาสพิเศษ โดยเสด็จลงทรงดนตรีไทยร่วมกับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยเสมอ
2. การเป็นนักวิชาการดนตรี โดยทรงศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถพระราชทานข้อวินิจฉัย ข้อเสนอแนะและทรงปฏิบัติได้อย่างด่องแท้
3. การอนุรักษ์ดนตรีไทย ทั้งในด้านการชำระโน้ตเพลง บันทึกเพลงเก่า และเผยแพร่งานเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง
4. การส่งเสริมดนตรีไทยในสถาบันศึกษาทุกระดับ พระราชทานทุนทรัพย์ รับพระราชทานภาระณานาประการ ส่งเสริมให้มีการแสดงดนตรีทั้งในและนอกพระราชอาณาเขต

5. พระราชนิพนธ์บทความเกี่ยวกับดนตรีไทย ดนตรีต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับไทยพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับเพลงไทยอย่างต่อเนื่อง

6. การส่งเสริมช่างผลิตเครื่องดนตรีไทย สนับสนุนให้ใช้เครื่องดนตรีไทยในการเรียนดนตรีของเยาวชน โดยไม่ต้องพึ่งเครื่องดนตรีต่างประเทศ

7. การส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ ให้จัดรายการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เช่น การประชันปี่พาทย์ การทรงสัควา การแสดงนาฏศิลป์ โดยเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานและทรงร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย อย่างใกล้ชิด

8. การสนับสนุนการเก็บรักษาและอนุรักษ์เครื่องดนตรีไทย และทรงเตรียมที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีไทยขึ้นในประเทศ

9. ทรงดนตรีไทยให้ต่างชาติเห็นถึงระบบระเบียบวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความมีเอกราชและความมั่นคงของชาติ

บทพระราชนิพนธ์ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใส่พระทัยต่อการดนตรีไทย (ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 20 : 2530) อาทิ เช่น

การร่วมเล่นดนตรีไทยที่ไพเราะ	ให้เสนาะทำนองก้องประสาน
น้อมประณตบุชาปวงอาจารย์	ช่วยบันดาลคลลสุขสวัสดิ์
จะบรรเลงเพลงโคโย่าให้พลาด	ปฏิภาณชาญฉลาดสมศักดิ์ศรี
ทั้งปี่พาทย์เครื่องสายมโหรี	ขอให้มนนิมชื่นชมฟัง
ดนตรีไทยมีคุณอดุลค่า	เสริมสติปัญญาวิชาขลัง
ยามเหนื่อยอ่อนพลันหายได้กำลัง	กลายทุกข์ทั้งยังสุขสนุกใจ
ขอเชิญท่านพร้อมกันในวันนี้	จะมาจากแหล่งที่ตำบลไหน
จงร่วมกันบรรเลงเพลงชาติไทย	เกิดโชคชัยชูช่วยด้วยไมตรี
กล่าวโดยสรุป ดนตรีไทยในยุคนี้จึงเจริญรุ่งเรือง เพราะได้พระบารมีเป็นที่พึ่ง	

พระองค์ทรงเป็นจุดรวมของการดนตรีไทยที่ประเสริฐสุด ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตหมายอันดีแก่ปวงชนชาวไทย

นายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ)

นายมนตรี ตราโมท เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2443 ที่ตำบล พี้เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี บิดาชื่อ ยิ้ม และมารดาชื่อ ทองอยู่

เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำจังหวัดสุพรรณบุรี (ปริชาพิทยากร) จบชั้นมัธยมปีที่ 3 เมื่อเข้ามาอยู่กรมมหรสพแล้วได้เรียนต่อในโรงเรียน พรานหลวง จนจบชั้นมัธยมปีที่ 6

สนใจดนตรีไทยมาแต่เด็ก เริ่มเรียนเมื่ออายุประมาณ 10 ปี โดยมี ครูสมบุญ นักร้อง(ครูฮ้วน) เป็นครูคนแรก ครั้นอายุได้ 13 ปี(พ.ศ.2456) ได้ไปเรียนดนตรี ปี่พาทย์ และเรียนเครื่องดนตรีฝรั่ง (แตรวง) ต่อที่บ้านครูสมบุญ สมสุวรรณ ตำบลบางกะพร้อม จังหวัดสมุทรสงคราม จนมีฝีมือดี และได้เรียนรู้หลักการแต่งเพลงด้วย

ในปี พ.ศ. 2460 อายุ 17 ปี ได้สมัครเข้ามารับราชการในกรมพิณพาทย์หลวง กรมมหรสพมหาดเล็ก (วังจันทร์เกษม) ซึ่งมีพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) เป็นครูใหญ่ ณ วังจันทร์ฯ นี้ได้เรียน ฉิ่งใหญ่ จาก หลวงบำรุงจิตรเจริญ(รูป สาตราวิสัย) เรียนกลองแขก จากพระพิณบรรเลงราช (แย้ม ประสานศัพท์) เรียนระนาดทุ้มจากพระพาทย์บรรเลงธมม์ (พิมพ์ วาทิน) ต่อมาพระยาประสานดุริยศัพท์ได้กรุณาสอนต่อให้อีก และได้รับเลือกให้เป็นคนตีระนาดทุ้มประจำใน “วงตามเสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งไม่ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จแปรพระราชฐานไปที่ใด วงนี้จะต้องตามเสด็จเสมอ จึงได้ใกล้ชิดในเบื้องพระยุคลบาทเป็นพิเศษเสมอมา

ในปี พ.ศ.2467 อายุ 24 ปี อุปสมบท ณ วัดสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีพระครูโพธิภริณี (สอน) เป็นพระอุปัชฌาย์ มีความสามารถสอบนักธรรมตรีได้ที่ 1 ของจังหวัด อุปสมบทอยู่ 1 ปี จึงกลับมารับราชการ และในปีรุ่งขึ้นก่อนรัชกาลที่ 6 สวรรคตไม่นาน ได้เรียนหน้าพาทย์ชั้นสูง ถึงชั้นองค์พระ โดยต่อจากท่านครูทองดี ชูสัตย์ ครูอาวุโสในสมัยนั้น

ในปี พ.ศ.2474 ได้ทำหน้าที่บันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยมีหน้าที่เป็นผู้บอกทางระนาดทุ้มไม้ แบะระนาดทุ้มเหล็ก ได้ทำการบันทึกเสียงเพลงไทยให้แก่ราชบัณฑิตยสภา

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนสังกัดจากกรมพิณพาทย์หลวง มาขึ้นต่อกรมศิลปากรในปี พ.ศ.2478 จึงได้ย้ายมาประจำกรมศิลปากร ระยะนี้ได้เป็นศิษย์ของหลวงประดิษฐไพเราะ

(ศร ศิลปบรรเลง) และท่านครูได้มอบให้ทำหน้าที่ครอบประสิทธิ์ประสาทวิชาการดนตรีได้ ระเบียบนี้เองได้เรียนโน้ตสากล เพิ่มเติมจากพระเจนดุริยางค์ จนสามารถอ่านเขียนโน้ตสากลได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญยิ่ง รัชกาลอยู่ในกรมศิลปากรมาจนถึง พ.ศ.2483 จึงได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร

อาจารย์มนตรี ตราโมท เริ่มรับราชการตั้งแต่ พ.ศ.2460 ได้รับพระราชทานเงินเดือนเริ่มแรก เดือนละ 8 บาท รับราชการจนเกษียณอายุ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2505 เป็นเวลาติดต่อกันถึง 45 ปี

ผลงานในด้านวิชาการ เริ่มแต่งเพลงครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2463 (อายุได้ 20 ปี) เพลงแรกที่แต่ง คือ ลาวต้องตลิ่ง 3 ชั้น เพลงที่ 2 คือ เพลงพม่าเห่เถา จากนั้นแต่งเพลงขึ้นเรื่อย ๆ จนมีจำนวนเพลงมากมายกว่า 200 เพลง

ผลงานเพลงประเภทโหมโรงได้แก่ โหมโรงขับไม้บัณเฑาะว์ โหมโรงราโค โหมโรงเอื้องคำ โหมโรงรัตนโกสินทร์สามชั้น โหมโรงมหาราช ฯลฯ

ประเภทเพลงเถาได้แก่ โสมส่องแสงเถา แขกกุลิตเถา แขกต๋อยหม้อเถา ขอมทรงเครื่องเถา มอญรำดาบเถา ขอมเงินเถา กล่อมนารีเถา กาเรียนทองเถา และสมโภชพระนครเถา เป็นต้น

ในบรรดาเพลงสามชั้น ได้แก่ จระเข้หางยาวทางสักวา เขมรปี่แก้วทางสักวา ต้นเพลงยาวสามชั้น เทพพนมสามชั้น ประพาสมหรรมพสามชั้น ฯลฯ

ในประเภทเพลงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ระบายโบราณคดีหลายชุด สิบสองจุไทย ขุนบรมฝั่งโขง ไทยมุง ฯลฯ

ประเภทเพลงระบำ ได้แก่ นกเขามะราปี ระบำนพรัตน์ ไกรลาสสำเร็จ มยุราภิรมย์ บันเทิงกาสร ระบำเงือก ระบำดอกบัว อัสวลีลา ฯลฯ

ในด้านเพลงไทยสากล อาจารย์มนตรีเคยประกวดแต่งเพลงวันชาติ 24 มิถุนายน ได้รับรางวัลที่ 1 เรียกว่า เพลงวันชาติ เมื่อ พ.ศ. 2483 เพลงม่านมงคลของท่าน ได้รับการยกย่องให้เป็นเพลงไทยยอดนิยม ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่แต่งเพลงสำคัญสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ ในโอกาสที่กรมศิลปากรไปแสดงยังต่างประเทศ เป็นประจำ อาทิ เพลงพม่าไทยอริยฐาน ลายไทยปณิธาน ฯลฯ

ในด้านร้อยกรอง อาจารย์มนตรีเป็นกวีผู้ยอดเยี่ยมคนหนึ่ง นอกจากจะแต่งบท ร้อง เพลงขับ เพลงเถา แล้ว ยังแต่งกวีนิพนธ์ไว้หลายเรื่อง อาทิ โคลงกลบทช้าง ประสานงา โคลงกลบทหลงห้อย โคลงกลบทพรหมพักตร์ โคลงกลบทสักวา โคลง

กลบทสาธินี โคลงกลบทฉบฉวี และนิราศอิหระนราชธรรม เป็นต้น รวมทั้งทำบทโทรทัศน บทละครเป็นอันมาก

ในด้านตำรา ได้แต่ง ตำราดุริยางคศาสตร์ศัพท์สังคีต การละเล่นของไทย ประวัติบทเพลงต่าง ๆ และบทความทางประวัติการดนตรีไทยอีกมากมายจนนับไม่ถ้วน เป็นอาจารย์พิเศษสอนในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง จนได้รับพระราชทานปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับพระราชทานเหรียญคุณวุฒิมาเฉลิมศิลปวิทยา เมื่อปี พ.ศ.2514

ชีวิตครอบครัว อาจารย์มนตรีแต่งงานครั้งแรกกับคุณฉลิณี บุรานนท์ มีบุตรชื่อ ฤทธิ และ ศิลปี ตราโมท อาจารย์ศิลปีเป็นนักดนตรีผู้สามารถมากคนหนึ่ง และเป็นหัวหน้าแผนกดุริยางค์ของกองสังคีต กรมศิลปากร ต่อมาคุณฉลิณีถึงแก่กรรม (พ.ศ. 2480) จึงได้แต่งงานกับคุณพูนทรัพย์ นาฏประเสริฐ มีบุตรชื่อ ดนตรี เป็นนักร้องและนักดนตรี และบุตรชายชื่อ ญาณิ เป็นสถาปนิกและนักจัดรายการวิทยุโทรทัศน์

อาจารย์มนตรีเป็นผู้ทรงความรู้และเป็นหลักสำคัญของวงการดนตรีไทยที่ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน มีทั้งความรู้ความสามารถในส่วนตัว และการถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ มีความจำยอดเยี่ยมและเป็นคนละเอียดถี่ถ้วนในวิชาการ เป็นบรมครูของวงการดนตรีไทยที่มีผู้เคารพนับถือมากที่สุด

ท่านอาจารย์มนตรี ตราโมท ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2538 ด้วยโรคหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลนนทเวช สิริรวมอายุ 95 ปี 1 เดือน 19 วัน

นายเดือน พาทยกุล (ศิลปินแห่งชาติ)

ครูเดือน พาทยกุล เกิดที่จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันเสาร์ เดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ปีมะเส็ง ตรงกับ พ.ศ. 2448 เป็นบุตรของนายพร้อม กับนางต๋น บิดาเป็นช่างทำทอง และเป็นหัวหน้าวงปี่พาทย์อยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีด้วย ครูเดือนมีน้องสาวคนเดียวชื่อ เต็ม แต่ถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเด็ก

ครูเดือนสมรสกับนางกิมไล้ เมื่อ พ.ศ.2471 และกับนางเรือง เมื่อ พ.ศ.2485 มีบุตรชายหญิงทั้งสิ้น 8 คน คือ นางบุหงา กลิ่นหอม นางบุญรวม เถาปฐม นายอรุณ พาทยกุล นางบุญรัตน์ รูปเทวินทร์ นางพิมพ์กา สุทธิวงศ์ นายจำลอง พาทยกุล นางวิไลวรรณ พันธุวงศ์ และนายบำรุง พาทยกุล ในบรรดาบุตรชายหญิงทั้ง 8 คนนี้ มี

เพียง 2 คนเท่านั้นที่มีความสามารถทางดนตรีเจริญรอยตามครูเตือน คือ นายอรุณ และ นายบำรุง

ครูเตือนเริ่มเรียนดนตรีกับบิดาและปู่ (ชื่อแดง) ตั้งแต่อายุประมาณ 7 ปี โดยหัดตีฆ้องวงใหญ่ และต่อมาตีระนาด หลังจากทีเรียนชั้นประถมปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดโพธาราม จังหวัดเพชรบุรีแล้ว ขณะนั้นอายุประมาณ 1 ปี บิดาก็พาไปฝากให้เรียนดนตรีเพิ่มเติมกับท่านครูจางวางทั่ว พาทยโกศล ที่บ้านหลังกัลยาณมิตร ครูเตือนได้เรียนวิชาสามัญต่อที่โรงเรียนอัสสัมชัญ สามเสน ในขณะที่เดียวกัน ได้เรียนดนตรีกับท่านครูจางวางทั่ว โดยเริ่มต้นตั้งแต่เพลงทะเลแย เป็นลำดับไปจนถึงเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง ครูเตือนเป็นศิษย์รุ่นราวคราวเดียวกับนายทรัพย์ เช่นพานิช คนระนาดฝีมือดี ครูเตือนเล่าว่าท่านครูจางวางทั่วเอาใจใส่เกี่ยวเนื่องในเรื่องการต่อเพลงและการฝึกซ้อมลูกศิษย์เป็นอันมาก เป็นต้นว่า เมื่อตีฆ้องนั้น ถ้ายังไม่ได้แม่นยากล่องแคล่ว จะเอาด้ายผูกข้อมือไว้กับวงฆ้องไม่ให้ลูกไปไหน และไม่ยอมให้นั่งฟังวงฆ้องด้วย เพื่อให้ท่านั่งสวยเป็นระเบียบ ทุกเช้าท่านครูจางวาง จะปลุกลูกศิษย์ให้ลุกขึ้นตั้งแต่เวลาประมาณตี 5 เพื่อไล่ระนาด ดังนั้นเพลงที่ต่อมาจากท่านครูจางวางจึงจำได้แม่นยำไม่ลืมจนกระทั่งบัดนี้

ครูเตือนเรียนดนตรีอยู่ที่บ้านของท่านครูจางวางทั่ว จนอายุประมาณ 20 ปีเศษ วงปีพาทย์บางปรุของนายชุม ได้มาตามให้ไปสอน เพราะมีเครื่องดนตรีครบแล้วแต่ยังไม่มีครู ครูเตือนไปสอนให้อยู่หลายปีและหลังจากนั้นครูเตือนลาออกจากบ้านท่านครูจางวางทั่ว ตั้งใจจะกลับบ้าน เผอิญไปพบนายปุ่น คงศรีวิไล ศิษย์ครูเดียวกันโดยไม่คาดหมาย นายปุ่นได้ชักชวนให้ไปตั้งวงปีพาทย์อยู่กับนายปุ่นประมาณ 2 ปี จนกระทั่งวงนี้มีชื่อเสียงเป็นปึกแผ่น จึงได้ลาไปตั้งวงของตนเองอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ใน พ.ศ.2470 และอีกหลายปีต่อมาจึง ได้ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ฯ

นอกจากครู 3 ท่านที่ได้เอ่ยนามมาแต่ต้น คือ ครูพร้อม ปู่แดง และท่านครูจางวางทั่วแล้ว ครูเตือนยังได้ไปเรียนดนตรีและต่อเพลงเพิ่มเติม จากครูอื่น ๆ อีกหลายท่าน คือ ครูตัม พาทยกุล(ปู่) พระยาเสนาะดุริยางค์(แจ่ม สุนทรวาทีน) พระยาภูมิเสวิน นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ครูช่อ สุนทรวาทีน ครูแถม สุวรรณเสวก หลวงไพเราะเสียงซอ(อุ่น ดุริยะชีวิน) ครูเตือน มีความสามารถเล่นดนตรีได้รอบวง ในทางปีพาทย์จัดว่าได้เรียนถึงระดับสูงสุดแล้ว โดยที่ถนัดทางระนาดมากที่สุด ครูเตือนได้รับมอบให้ทำพิธีไหว้ครูจากปู่แดง และเจ้ากรมจันทร์ (เจ้ากรมจันทร์เป็นคนที่พาทย์อยู่ที่วังของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ และได้ไปเป่าปี่ให้วงของนายชุมเสมอ จึงได้พบกับครู

เดือน) ส่วนในทางเครื่องสายนั้น สามารถเดี่ยวขอสามสายได้มากและยังมีความสามารถเป่าปี่คลาริเน็ตได้อีกด้วย

นอกจากจะสอนดนตรีแก่ศิษย์ที่บ้านแล้ว ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2468 ครูเดือนยังได้รับเชิญให้ไปสอนวิชาดนตรีและขับร้องที่โรงเรียนฝึกหัดครูที่จังหวัดเพชรบุรี และต่อมาสอนที่สถาบันอื่น ๆ อีกหลายแห่ง เช่น โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ พระประแดง โรงเรียนราชประชาสมาสัย กระจุกศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก โรงเรียนศรีอยุธยา สถาบันเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร (วิชาประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทย)

นอกจากความสามารถในการบรรเลงดนตรีแล้ว ครูเดือนยังแต่งเพลงไว้หลายเพลง เช่น แจกมอญบางช้าง 2 ชั้นทางเปลี่ยน โหมโรงเทพอัศวิน โหมโรงสดุดีอัสสัมชัญ โหมโรงเพชรศรีอยุธยา นอกจากนี้ 2 ชั้น ลาวต่อนกเถา ลาวดำเนินทราย เทียบกลับ เพลงสามัคคีชุมนุมทางไทย ฯลฯ

เนื่องจากครูเดือนได้สอนลูกศิษย์ทางปี่พาทย์อย่างจริงจังเป็นเวลาหลายปี จึงมีลูกศิษย์มาก ที่มีฝีมือได้แก่ นายไว รุ่งเรือง นายเพิ่ม นายเชื้อ นายช้อย เป็นต้น และวงดนตรีของครูที่จังหวัดเพชรบุรีนั้น มีทั้งวงปี่พาทย์ แตรวง และอังกะลุง นับเป็นวงที่มีความสามารถพอตัว ครั้งหนึ่งวงปี่พาทย์คณะนายเดือน ได้ชนะเลิศด้วยเงิน ในการประกวดเพลงชาติไทย ที่ศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี จนเมื่ออายุ 70 ปีแล้ว ก็ยังเกรียวกราวในแสดงฝีมือได้ดีในคราวงานฉลองครบรอบ 100 ปี ของสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เมื่อ พ.ศ.2524

ในช่วงชีวิตที่ผ่านมา ครูเดือน มีผลงานทางดนตรีมากทั้งในส่วนฝีมือการบรรเลงของตนเอง การแต่งเพลง การถ่ายทอดวิชาให้แก่ศิษย์ ทั้งโดยส่วนตัวและตามสถาบันต่าง ๆ จนกระทั่งทุกวันนี้และยังได้เผยแพร่บันทึกเสียงและภาพการบรรเลงไว้อีกมาก จนสุดจะพรรณนาได้หมด และเป็นคนมีฝีมือสามารถสร้างและซ่อมเครื่องดนตรีขนาดย่ออย่างได้สัดส่วน ลวดลายสวยงาม มีขนาดเหมือนของเล่นแต่สามารถบรรเลงได้จริง ขนาดเล็กที่สุดที่ครูทำไว้นั้น วางบนฝ่ามือได้

ครูเดือนฝากถึงเยาวชนทุกคนว่า จงช่วยกันอนุรักษ์ และส่งเสริมดนตรีไทยด้วยดนตรีไทยคือศิลปะอันล้ำค่าของสังคมไทย

สุดจิตต์ อนันตกุล (ตรีบประณีต) (ศิลปินแห่งชาติ 2536)

อาจารย์สุดจิตต์ อนันตกุล เกิดเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2471 ที่ กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอายุ 66 ปี เป็นผู้ที่เติบโตมาจากเชื้อสายของนักร้อง นักดนตรีไทย โดยได้แสดงความสามารถพิเศษเล่นดนตรีไทยได้รอบวงเมื่ออายุ 8 ขวบ ชนะการประกวดขับร้องเพลงไทยและเป็นนักร้องประจำวงดนตรีไทยเมื่ออายุ 10 ขวบ เป็นผู้ที่มิ้น้ำเสียงการขับร้องเพลงไทยที่แจ่มใสไพเราะ ทั้งยังมีความสามารถในด้านต่าง ๆ สูงยิ่ง เช่น ด้านการสอนเป็นครูสอนขับร้องและดนตรีไทยให้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นต้น ได้รับเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติในปี 2536 และได้รับปริญญาคุณวุฒิปรัชญาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย ศิลปากร พ.ศ.2539 ปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์

สุวิทย์ บวรวัฒนา (อดีต อธิบดี กรมยุโรปและอเมริกา และเอกอัครราชทูต)

ครูสุวิทย์ บวรวัฒนา เป็นบุตรของ ขุนบวรนายก ผู้เป็นต้นตระกูล “วัฒนา” และนางจ้อยเกิดที่จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2453 มีน้องชาย 1 คน ชื่อ อุดม มีน้องสาว 1 คน ชื่อ อมรา เป็นนักร้องเพลงไทย ครูสุวิทย์ บวรวัฒนา รวมอายุปัจจุบัน 86 ปี

เริ่มการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนวัดโสมนัสจบชั้นประถมแล้วไปเรียนต่อชั้นมัธยมที่โรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนอัสสัมชัญ ตามลำดับจากนั้นได้เดินทางไปศึกษาต่อ ณ วิทยาลัยพาณิชยการ เมืองมาเชลส์ ประเทศฝรั่งเศส เมื่อศึกษาจบกลับมาแล้วได้เข้ารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ประจำกองการค้า จนได้ตำแหน่งอธิบดี กรมยุโรปและอเมริกา ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเอกอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มประจำประเทศสเปนและสหภาพพม่า ในจีเรีย โลบีเรีย และไอเวอรีโคสต์ จนครบเกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ. 2513

การศึกษาและฝึกหัดในด้านดนตรีไทย เริ่มตั้งแต่อายุ 6-7 ปี โดยได้รับแรงบันดาลใจจากคุณปู่หล้า ซึ่งเป็นน้องชายของคุณย่า และเป็นนักดนตรีไทย สีซอดังและเล่นออร์แกนไพเราะจับใจมาก มักจะตั้งวงบรรเลงกันที่บ้านเสมอครูสุวิทย์ จึงได้ร่วมวงด้วย โดยเป็นคนตีฉิ่ง ต่อมาคุณฉิ่งฉาบ ขยกร ผู้เป็นป้า เห็นว่า ครูสุวิทย์มีความสนใจใน

ดนตรีไทยอย่างจริงจัง จึงได้เชิญครูผิวซึ่งเป็นครูสอนดนตรีไทยอยู่ที่สามัคคยาจารย์
สมาคมขณะนั้นมาสอนซอด้วงให้ที่บ้าน เป็นการเริ่มเรียนดนตรีไทยอย่างจริงจังของครู
สุวิทย์ เพลงแรกที่หัดคือ เพลงจระเข้หางยาว ต่อมาเป็นเพลงแป๊ะ 3 ชั้น นางครวญ 3
ชั้น โหมโรงโอบยศ 3 ชั้น พม่าห้าท่อน 3 ชั้น และพม่าแห่ 2 ชั้น ตามลำดับจนมี
ความสามารถร่วมวงบรรเลงกับครูผิวในงานต่าง ๆ ได้ ตั้งแต่เล็ก

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้ริเริ่มการใช้ซิมซึ่งเป็น
เครื่องดนตรีจีนมาบรรเลงเพลงไทย เกิดเป็นวงเครื่องสายผสมซิมครูสุวิทย์ก็หัดตีซิม จาก
ครูจีนชื่อ นายแปงกี ซึ่งเป็นลูกจ้างของบิดา เมื่อตีเป็นเพลงได้ จึงไปฝากตัวเป็นศิษย์
ของครูพร้อม (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเป็นหลานพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก
ประสานศัพท์) ได้มีโอกาสรู้จักกับครูพูน นันทพล ศิษย์รุ่นพี่ซึ่งต่อมาเป็นผู้ถ่ายทอด
เพลงเดี่ยวซิมให้เพลงซิมที่ต่อจากครูพร้อม เพลงแรกคือ เพลงเขมรพวงเถา และได้รับ
ครอบครูดนตรีไทยจากพระยาประสาน ดุริยศัพท์ ในงานไหว้ครูที่บ้านของครูพร้อม
ซึ่งครูสุวิทย์เล่าว่า “เป็นพิธีการไหว้ครูครั้งแรกที่ได้พบเห็นและรู้สึกกลมไสในขนบ
ธรรมเนียมประเพณีไทย สิ่งที่สำคัญก็คือ ก่อให้เกิดกำลังใจให้พากเพียรเรียนวิชาหา
ความรู้จริงจังขึ้น”

ถึงสมัยภาพยนตร์เงียบ ซึ่งโรงภาพยนตร์แต่ละโรงจะต้องมีวงดนตรีบรรเลง
ประกอบ ครูพร้อมเห็นว่าออร์แกนซึ่งเป็นเครื่องดนตรีตะวันตกสามารถนำมาบรรเลง
เข้ากันได้กับเสียงเครื่องดนตรีไทย จึงได้นำเข้ามาผสมเป็นวงเครื่องสายผสม รับงาน
บรรเลงอยู่ตามโรงภาพยนตร์ใช้ชื่อว่า วงนายโนรี มีครูพร้อม ดิคออร์แกน ครูพูน
นันทพล ตีซิม ครูเจือ เสนีย์วงศ์ สีซออยู่ ครูบุญส่ง สีซอไวโอลิน ครู้อยเกิดมงคล เป่า
ขลุ่ยเป็นต้น เป็นวงที่ได้รับความนิยมมาก ขณะนั้นครูสุวิทย์ยังเด็กจนต่อมาเมื่อจบการ
ศึกษาจากประเทศฝรั่งเศสแล้วจึงได้ฝึกหัดตีคอร์ดออร์แกนจากครูเจือ เสนีย์วงศ์ หัวหน้า
ดนตรีคณะเตชะเสนีย์ จนมีความชำนาญยิ่ง เมื่อครูเจือถึงแก่กรรมลง ครูสุวิทย์ได้รับ
มอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมวงเตชะเสนีย์ สืบต่อมาวงดนตรีวงนี้เป็นวงดนตรีไทยวง
แรกที่ได้บรรเลงในรายการวิทยุของบริษัทไทยโทรทัศน์ ช่อง 4 ตั้งแต่เริ่มเปิดดำเนินการ
และสถานีวิทยุ อ.ส. ในระยะแรกๆ จนถึงช่วงเวลาที่ครูสุวิทย์ต้องไปรับราชการต่ออยู่
ต่างประเทศผู้ควบคุมวงดนตรีต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากคณะเตชะเสนีย์เป็น คณะวัชร
บรรเลงและใช้ชื่อนี้มาจนทุกวันนี้

นอกจากจะเรียนซอด้วง ซิม และออร์แกนแล้ว ครูสุวิทย์ ยังได้มีโอกาสฝึกหัด

ซอู้ จากหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น คุรยชีวิน) และเรียนซอสามสายจาก ครูเทวา ประสิทธิ์ พาทยโกศล อีกด้วย

ผลงานทางด้านการเล่นเพลงไทยมีอยู่หลายเพลง คือ เพลงโยธธาเถา องเชียงสือเถา (จากเพลงทยอยฉวน 2 ชั้น) สาวสวยรวยเถา(จาก 2 ชั้นของเดิม) พญาสี่เสาเถา (จาก 2 ชั้น ของเดิม) สาวสุดสวยเถา (จากเพลงเขมรทูปมะพร้าว 2 ชั้น) มะลิซ้อนเถา จีนตะหราวาตีเถา (จากเพลงจ๊อบแจง 2 ชั้น) น้ำลอดใต้ทรายเถาและแยกพราหมณ์ทางเปลี่ยน ครูสุวิทย์ มีภรรยาชื่อ วิจิตรา มีบุตรธิดา ด้วยกัน 3 คน บุตรชายคนโตชื่อ พิชิต มีความสามารถในการแต่งเพลง แต่นิยมแต่งทางสากลมากกว่า ปัจจุบันท่านพักอยู่บ้านเลขที่ 634 ซอยศรีย่าน 1 ถนนนครไชยศรี เขตดุสิตกรุงเทพฯ

ละเมียด ทับสุข (อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทยมหาวิทยาลัยมหิดล)

ครูละเมียด ทับสุข เป็นธิดาของนายอุ่นและนางสุด ทับสุข เกิดเมื่อ พ.ศ.2463 ที่บ้านเลขที่ 239 ริมคลองด่าน บางขุนเทียน มีพี่น้องทั้งสิ้น 2 คน คือ จ.ส.อ.ละเอี๊ยม และ นายสะอาด

เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา อายุได้ประมาณ 11-12 ปี ครูเนื่อง ชงเชื้อ ซึ่งเป็นคนน้องของวงวังบางคอกแหลม ได้ชักชวนให้หัดร้องเพลงโดยครูเนื่องเป็นผู้สอน ในเพลงโอบเรศ 3 ชั้น เป็นเพลงแรก ต่อมาได้ต่อเพลงทางร้องเพิ่มเติมจาก ครูถ้วน ปิ่นจันทร์ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของหม่อมเจริญ พาทยโกศล ต่อเพลงดับเพลงละครและเพลงเกร็ดต่าง ๆ มากมาย อาทิ ดับพรหมาศ นาคบาศ ทยอยนอก เขมรปากท่อ ในระยะนี้ได้ร้องเพลงกับวงดนตรีต่าง ๆ ออกอากาศทางสถานีวิทยุหลายครั้ง เช่น ร่วมวงเครื่องสายผสมของนายก๊วนและวงบางประทุน ได้มีโอกาสรู้จักกับครูเจือ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ครูพูน นันทพล ครูสำราญ ภมรสูต ซึ่งร่วมวงดนตรีขับร้องกันมา

เมื่อครูละเมียด อายุได้ 18 ปี ได้สมรสกับนายดวง เนื่องสุนันท์ อยู่ด้วยกันประมาณ 6 ปี นายดวงก็ถึงแก่กรรม ครูละเมียดแต่งงานใหม่กับนายประกิจ บัวธรรม ได้ติดตามสามีไปอยู่ต่างจังหวัดประมาณ 5 ปี ในช่วงนี้หยุดร้องเพลงเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน ซึ่งมี 6 คนด้วยกันคือ มาลีวัลย์ ทรงวุฒิ ปราณี ยนต์ สมคิด และพลากร จนเมื่อย้ายกลับมากรุงเทพฯ ผู้จัดการราชการของสถานีวิทยุ ว.ป.ถ. 1 ชื่อ ประพาห ได้จัดให้มีการประกวดวงดนตรีไทย ได้เชิญครูสำราญ ภมรสูต นาวงดนตรีไทยของสโมสรข้าราชการมหาดไทย เข้าร่วมประกวดด้วย และขอให้ครูละเมียดมาเป็นคนขับร้อง จึงได้เริ่มต่อเพลงอีกครั้ง

จากครูสำราญในเพลงราตรีประดับดาวและเขมรละออองค์เพื่อเข้าร้องประกวดในครั้งนั้น และจากการได้ร่วมวงและต่อร้องกับครูสำราญ จึงได้เป็นคนร้องประจำวงสโมสรข้าราชการมหาดไทย นอกจากนี้เคยร่วมวงร้องอยู่กับคณะลิเกหลายคณะ เช่น คณะบุญส่งจาววิจิตร คณะทองใบ เรื่องนนท์ ร่วมเล่นละครวิทยุกับ ช่อมู่ ประภาศิริ ทั้งละครนอกละครใน หุ่นกระบอก เพลงทรงเครื่องจนถึงเพลงน้อย จึงมีโอกาสดำเนินออกอากาศกับ ครูละม่อม อิศรางกูร ณ อยุธยา และได้จำเพลงหุ่นกระบอกมาจากครูละม่อมด้วย

ชีวิตในแวดวงดนตรีไทยของครูละเมียด ทับสุข มิได้ยึดเหนี่ยวอยู่กับวงใดหรือคณะใดเป็นการถาวร เนื่องจากต้องรับภาระในการเป็นแม่บ้านและแม่ของลูกด้วย คลุกคลีอยู่กับการร้องเพลงออกอากาศทางสถานีวิทยุเป็นส่วนใหญ่ แต่ครูก็จำทางเพลงของวงฝั่งชะโน้น คือ เพลงของบ้านพาทย์โกสโลวี้ได้มาก เนื่องจากได้ต่อร้องจากครูต่วนไว้มาก ต่อมานายแพทย์สุพจน์ อ่างแก้ว ซึ่งเป็นศิษย์ในการขับร้องคนหนึ่งของครูได้ขอให้ครูมาสอนขับร้องประจำที่ชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และได้เชิญครูสำราญ ภรรยา มาสอนทางเครื่องให้ด้วย จนกระทั่งครูสำราญ ถึงแก่กรรมไป ครูละเมียดก็ยังคงสอนอยู่จนทุกวันนี้

ปัจจุบัน(พ.ศ. 2538) ครูละเมียด ทับสุข พักอยู่บ้านเลขที่ 47/9 หมู่ 11 ตำบลบางขุนเทียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ประสิทธิ์ ถาวร (อาจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปินแห่งชาติ 2531)

นายประสิทธิ์ ถาวร เป็นนักดนตรีและอาจารย์สาขาดุริยางคศาสตร์ ที่มีทั้งฝีมือและวิชาความรู้ดีมากที่สุดคนหนึ่งของวงการดนตรีไทยเกิดที่ตำบลท่าเจ้าสนุก อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2464 บิดาชื่อนายสุด เป็นนักเทศน์ ที่มีชื่อเสียงมาก มารดาชื่อนางฟู มีพี่น้องร่วมบิดามารดา รวม 6 คน และเป็นคนเดียวของครอบครัวที่เป็นนักดนตรีไทย

เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนประชาบาล วัดสวางค์ เมื่ออายุ 7 ปี จนอายุได้ 13 ปี จึงมาเรียนต่อเป็นนักเรียนรุ่นแรกของโรงเรียนนาฏดุริยางค์ กรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ.2477 จบชั้นมัธยมปีที่ 3 และเข้ารับการอบรมหลักสูตรวิชาดุริยางค์ไทยเพิ่มเติมจากกรมศิลปากรอีก 1 ปี จนได้รับประกาศนียบัตร ในปี พ.ศ.2482

ได้เริ่มเรียนดนตรีไทยครั้งแรกเมื่อเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ดชื่อครูละมุด จำปาเฟื่อง เรียนได้เร็วและมีเมือติ จนได้เป็นคนระนาดเอกประจำวงปี่พาทย์ของพี่เขยมา ตั้งแต่อายุยังไม่ครบ 12 ปี จากนั้นได้เรียนระนาดเพิ่มเติมจากครูเจริญ คนตรีเจริญ (หลานครูสู่ม คนตรีเจริญ) จนได้เพลงเดี่ยวระนาด เช่น พญาโศก และเชิดนอก

เมื่อ พ.ศ.2477 ได้มาสมัครเป็นศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และได้เรียนดนตรีที่บ้านบาตรติดต่อกันมาจนถึงวาระสุดท้ายของท่านครูหลวง ประดิษฐ์ฯ

ผลงานด้านฝีมือ ได้รับการยกย่องว่า เป็นนักระนาดฝีมือดีมากที่ท่านครูหลวง ประดิษฐ์ไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ทั้งรักทั้งชื่นชมยินดี มีความรู้ดีมาก ทั้งในทางทฤษฎี และปฏิบัติได้เคยเขียนตำราไว้เล่มหนึ่ง ยังใช้ประกอบการเรียนดนตรี ในชั้นมัธยมศึกษา มาจนทุกวันนี้

ในปี พ.ศ. 2526 เป็นข้าราชการบำนาญกำลังเขียนตำราดุริยางค์ศาสตร์ และ ประกอบอาชีพจำหน่ายเครื่องดนตรีไทย ณ บ้านเลขที่ 69/165 ตรอกไผ่ ถนนจรัลสนิท วงศ์ กรุงเทพมหานคร และในเดือนกุมภาพันธ์ 2532 ท่านได้รับพระราชทานโล่และ เข็มเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ประจำปี 2531 และได้รับพระราชทาน ปริญญาคุณวุฒิปรัชชาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เบญจรงค์ ธนโกเศศ (อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ครูเบญจรงค์ ธนโกเศศ มีนามเดิมว่า “เต็ม” เป็นบุตรคนโตของ นายเตียง และ นางทองอยู่ ธนโกเศศ เกิดที่บ้านโกส้วัดใหม่อมตรส ตำบลบางขุนพรหม กรุงเทพมหานคร เมื่อวันเสาร์ แรม 15 ค่ำ เดือน 10 ปีมะเมีย ตรงกับวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2461 มี น้องสาวร่วมบิดามารดาชื่อเต็บ ไม่เล่นดนตรี และมีน้องชายชื่อ อุดร ชำนาญในด้านปี่ พาทย์ ได้เปลี่ยนชื่อจาก เต็ม มาเป็นเบญจรงค์ ในสมัยที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปฏิวัติวัฒนธรรมไทย

เริ่มเรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้ที่บ้านแล้วเข้าเรียนต่อในโรงเรียนพร้อม วิทยามูล จบชั้นมัธยมปีที่ 3 ระหว่างที่เรียนหนังสือที่หัดสีซอดัง ซอด้วง ซออู้ และตีฆ้อง เนื่องจากครูเตียงผู้เป็นบิดาเป็นครูสอนเครื่องสายที่มีชื่อเสียงมาก และคุณแม่ทองอยู่ ก็เป็น

นักร้องจึงคุ้นเคยกับดนตรีไทยมาแต่เล็ก และในละแวกบ้านที่อยู่ นั้น ก็แวดล้อมไปด้วย ศิลปินเพลงไทย อาทิ บ้านหลวงไพเราะเสียงซอ (อู่่น ดุรยชีวิน) บ้านครูละเมียด จิตตเสวี บ้านครูปลั่ง ครูไป่ล่วนขจร เป็นต้น

ชีวิตครอบครัว ได้สมรสกับเรือเอกชิต แฉ่งฉวี ร.น. นักดนตรีเอก ศิษย์ครูเจือ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา มีบุตรด้วยกันทั้งสิ้น 5 คน ชื่อ กัลยา ปราณี อุสา ผกา และเบญจวรรณ ครูเบญจรงค์เคยสอนดนตรีในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงศึกษาอยู่ที่คณะอักษรศาสตร์ได้เคยต่อซอด้วง ถวาย ครูเบญจรงค์มีศิษย์มากทั้งจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้รับพระราชทานศึกษาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขต เทเวศร์ปัจจุบัน ครูเบญจรงค์ อายุ 78 ปี ซึ่งยังคงมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงอยู่

ทองดี สุจริตกุล (อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ครูทองดี สุจริตกุล เกิดเมื่อวันพุธ แรม 8 ค่ำ เดือน 6 ปีชวด ตรงกับวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2455 ที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี บิดาชื่อ บุญชัย มารดาชื่อกี๊เก็บ มีอาชีพทำสวน กำพร้ามารดา ตั้งแต่อายุได้ 9 ปี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหลายคน ชื่อ ทองใบทองอยู่ และกิมเชิง ไม่มีใครเป็นนักดนตรี

เมื่อมารดาถึงแก่กรรมแล้ว ครูทองดีได้เข้ามาอยู่ในอุปถัมภ์ของพระสุจริตสุดา พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 10 ปี จึงได้หัดเครื่องสายมาพร้อม ๆ กับนักดนตรีหญิงของพระสุจริตสุดา อาทิ ประคอง พุ่มทอง สุก (นิภา อภัยวงศ์) ทองสุก สุทธิพิณจูแนบ เนตรานนท์ สุมิตรรา สิงหกละ (สุมิตรรา สุจริตกุล) ลมหวล สุจริตกุล อำไพ สุจริตกุล กล้วย รัตนจันทร์ (กล้วย จิยะจันทร์) โดยเริ่มทำหน้าที่เป็นผู้ตีโทนร่ำมะนา ประจำวงเครื่องสาย ต่อมาได้เป็นผู้เล่นจะเข้ ประจำวง โดยมีครูพุ่ม กมลวาทินพระสรเพลงสรวง (บัว กมลวาทิน) และพระประณีตวรศัพท์ (เขียน จักรวาทิน) เป็นครูผู้ฝึกสอนนับเป็นนักดนตรีของวงเครื่องสาย คณะนารีศรี สุมิตรมาแต่ดั้งเดิม

นอกจากจะเรียนดนตรีแล้ว ยังมีฝีมือในการเย็บปักถักร้อย และมีฝีมือในการจัดดอกไม้สด ดอกไม้ประดับต่างๆ เคยเคยจะเข้ถวายหน้าพระที่นั่งและเคยอัดแผ่นเสียง เพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับคณะนารีศรีสุมิตร

ครูทองดี สมรสกับนายเอนก สุจริตกุล ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องชั้นเดียวกันกับพระ
 สุจริตสุดาเมื่อ พ.ศ.2477 มีบุตรเพียงคนเดียวชื่อ สุดาวดี เรียนอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์
 พ.ศ.2498 เริ่มเป็นครูสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ทำหน้าที่สอนจะเข้
 และได้ร่วมมือกับครูประสิทธิ์ ถาวร ควบคุมฝึกซ้อมนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ จัดแสดง
 มหาศรียาตร์ ไทย ประสบผลสำเร็จอย่างดี

ปัจจุบัน ครูทองดี เป็นอาจารย์พิเศษ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์มีบ้านพักอยู่ที่บ้าน
 เลขที่ 1812 ซอย ชัยวัฒน์ อำเภอบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

เจริญใจ สุนทรวาทิน(อาจารย์พิเศษภาควิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศิลปินแห่งชาติ)

อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน เป็นบุตรคนสุดท้องของพระยาเสนาะศรียาตร์
 (แหม่ม สุนทรวาทิน) กับคุณหญิงเสนาะศรียาตร์ (เรือน) เกิดเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.
 2458 ได้เรียนวิชาสามัญ ที่โรงเรียนศึกษานารี จนจบชั้นมัธยมปีที่ 1 จึงย้ายไปเรียนต่อที่
 โรงเรียนราชินี จนกระทั่งจบชั้นมัธยมปีที่ 4 พระยาเสนาะศรียาตร์ผู้เป็นบิดาได้สังเกต
 พิจารณาอย่างถ่องแท้จนรู้แน่ชัดว่า บุตรมีความสามารถ มีพรสวรรค์เป็นเลิศในการขับ
 ร้อง สามารถที่จะถ่ายทอดวิชาดนตรีได้ดีกว่าคนอื่น ๆ จึงให้ออกจากการศึกษาวิชา
 สามัญและทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษาวิชาดนตรีอย่างเต็มที่

การเรียนดนตรีของอาจารย์เจริญใจ เรียกได้ว่าวันละสามเวลา คือ ตอนเช้าก่อน
 ไปโรงเรียนตอนเย็นกลับจากโรงเรียน และตอนค่ำก่อนเข้านอนโดยท่านบิดาจะค่อย ๆ
 สอนให้วันละเล็กละน้อยอย่างช้า ๆ ช้าแล้วช้าอีก จนได้ความรู้ครบถ้วนทั้งกลวิธีเมื่อด
 พรายในการขับร้องไปจนถึงความถูกต้องตามอารมณ์ของเพลง นับได้ว่าทุกวรรคทุก
 ตอนนั้นขัดเกลาปลูกฝังกันโดยสมบูรณ์ตามระเบียบวิธีแบบโบราณโดยแท้ ทั้งมิใช่จะ
 เรียนแต่การขับร้องแต่เพียงอย่างเดียว ทางเครื่องต้องเรียนไปพร้อมกันด้วย อาจารย์เจริญ
 ใจ สามารถตีระนาดเอกเพลงพญาโศกได้จบครบ 4 เที้ยวตามระเบียบวิธีการบรรเลง
 เดี่ยวระนาดเอก ทั้งรู้เนื้อร้องและปฏิบัติเครื่องสายได้ถึงเดี่ยวทุกเครื่องมือ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งขอสามสาย ฝีมือการบรรเลงขอสามสายของท่าน นับได้ว่าเป็นเลิศ

หน้าที่การงานของอาจารย์เจริญใจ พอสรุปได้ดังนี้

รัชกาลที่ 6 เข้าถวายตัวเป็นข้าหลวงเรือนนอก (ข้าหลวงไปกลับมิได้ประจำอยู่
 ในวัง) ทำหน้าที่เป็นนักร้อง ได้รับพระราชทาน เสมาทองคำ ร.6

รัชกาลที่ 7 เข้าถวายตัวเป็นข้าหลวงสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี มีหน้าที่ขับร้องและบรรเลงดนตรีประจำวงดนตรีมโหรีหลวงในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานเหรียญ รพ. ในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

รัชกาลที่ 8 โอนไปสังกัดสำนักพระราชวังกรมศิลปากร และโรงเรียนการเรือนพระนครตามลำดับ และสอนอยู่ที่โรงเรียนการเรือนพระนครกับโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ จนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงออกจากราชการ

รัชกาลปัจจุบัน เริ่มเข้าสอนดนตรีไทยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2508 จนถึงปัจจุบัน โดยมีได้รับค่าสอนเลยในระยะ 12 ปีแรกเริ่มเมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเข้าทรงศึกษาระดับปริญญาตรี จึงได้ถวายการสอนดนตรีส่วนพระองค์

ในปี พ.ศ.2530 ท่านได้รับเกียรติสูงสุดให้รับพระราชทานปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาศรียางค์ไทย) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์) นับเป็นผู้สืบตระกูล "เสนาะ ศรียางค์" โดยแท้

ฉลวย จิยะจันทร์ (อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

นางฉลวย จิยะจันทร์ เกิดเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2459 ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นบุตรของหลวงประกรมกรณ์ และนางบุญมี รัตนจันทร์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 8 คน คือ นางฉ้อน โรจนวิภาค เล่นจะเข้ นางสาวเฉลย รัตนจันทร์ เป้าข่อย และนางฉลวยเองซึ่งเป็นคนสุดท้องเล่นซอด้วง

เริ่มการศึกษาชั้นมูลฐานที่โรงเรียนวังสวนดุสิต เมื่อเป็นเด็กอยู่ในวังจึงถูกบังคับให้เรียนดนตรีใน พ.ศ. 2466 เข้ารับราชการในกรมประชาสัมพันธ์ในปี พ.ศ. 2497

สมรสกับร้อยโทชอุทร จิยะจันทร์ เมื่อ พ.ศ.2490 มีบุตรชาย 1 คน มีความสามารถตีโทนร่ำมะนาได้

เริ่มถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้แก่บุคคลอื่นเมื่ออายุได้ 35 ปี โดยสอนที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (สถาปัตยกรรม) ลาดกระบัง วิทยาลัยหอการค้า มูลนิธิมุสลิม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสตรีโชติเวช และโรงเรียนเทพศิรินทร์ มีลูกศิษย์ที่

เห็นว่าฝีมือ ได้แก่ ภิรมย์ พันธุมจินดา และศิริพันธุ์ ทินกร ณ อยุธยา ถนัดสอนประเภทเครื่องสาย

ออกแสดงดนตรีครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี ที่ ศาลาเฉลิมกรุง และแสดงฝีมือเดี่ยวครั้งแรกเมื่ออายุ 17 ปี เคยบันทึกเสียงกับวงดนตรีวัชรบรรเลงและวงดนตรีของศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์

ผลงานทางดนตรีไทยที่ภูมิใจมากคือ เคยชนะเลิศการประกวดดนตรีเมื่อ พ.ศ. 2506 ในนามของวงปิติชัย ซึ่งเป็นวงของตัวเอง

ปัจจุบันพักอยู่บ้านเลขที่ 34/35 หมู่บ้านชินเขต ถนนงามวงศ์วาน ตำบลลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 147/74 หมู่บ้าน ราชพฤกษ์ธานี ถนนประชาชื่น บางเขน กรุงเทพมหานคร

จำเนียร ศรีไทยพันธุ์ (อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คินปิ่นแห่งชาติ)

นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ มีนามเดิมว่า “ผลัด” เกิดเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2463 ที่ตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม บิดาชื่อนายนาค ศรีไทยพันธุ์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 2 คน คือ พี่ชายชื่อ ขุนทอง และพี่สาวชื่อแม่ันมาด

พ.ศ.2484 นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ ได้สมรสกับนางสาวผ่องศรี สุขสมัย มีบุตรชายหญิง 4 คน คืออนงค์ อานุกาพ อร่ามศรี และอารีย์ ทั้ง 4 คนนี้ เป็นดนตรี 3 คน ไม่เป็น 1 คน โดยเฉพาะอนงค์ ศรีไทยพันธุ์ เป็นนักร้องเสียงดีเยี่ยมของวงดนตรีไทย กรุงเทพมหานคร

นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ ได้เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนประชาบาลบางกระทึก วัดดอนหวายอำเภอสามพราน นครปฐม จบชั้นประถมปีที่ 4 แล้วได้ออกมาช่วยบิดามารดาทำนา ขณะมีอายุได้ 9 ปี ได้เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสุ่ม พูลโคกหวายนักดนตรีไทยชาวอำเภอบางเลน ซึ่งย้ายมาอยู่ใกล้บ้านนายจำเนียร ได้เรียนร่วมกับเพื่อน ๆ รวม 8 คน ครูคนแรกที่สอนให้อย่างจริงจังคือครูทองดี เดชชานา ได้สอนให้ตีฆ้องวงใหญ่เป็นอันดับแรกเพลงแรกที่เรียนคือ เพลงสาธุการ

ประมาณปี พ.ศ. 2496 นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ อายุได้ 33 ปี จึงได้สมัครเข้าทำงานที่กรมประชาสัมพันธ์ สมัยหม่อมหลวงชาวมงคล ฤกษ์ เป็นอธิบดี ในตำแหน่ง

ศิลปินจัตวา ได้รับราชการมาจนเกษียณอายุ เมื่อ พ.ศ.2524 ตำแหน่งสุดท้ายก่อนเกษียณอายุ คือ ศิลปินระดับ 4

นับแต่นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ มารับราชการที่กรมประชาสัมพันธ์ นายจำเนียรได้แสดงความสามารถทางดนตรีหลายด้าน นอกจากจะเป่าปี่ดีที่สุดคนหนึ่งแล้ว ยังเล่นเครื่องดนตรีได้แทบทุกชนิด (ยกเว้นจิมและจะเข้) ทั้งยังอ่านโน้ตได้ทั้งไทยและสากล มีความรู้มาก ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีผลงานด้านแต่งเพลงไทยใหม่เป็นจำนวนมาก และเป็นครูสอนดนตรีไทยที่สถาบันต่าง ๆ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีและเป็นนักดนตรีประจำวงต่างอีกมาก วงการดนตรีไทยจึงยกย่องเป็นครูคนตรีไทยผู้มีฝีมือชั้นนำคนหนึ่งในปัจจุบัน

งานเผยแพร่ดนตรีไทย นอกจากงานออกอากาศประจำที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์และงานสอนดนตรีไทยตามสถานศึกษาหลายแห่งแล้ว มีการบันทึกเสียงได้แก่ บันทึกเสียงกับวงดนตรีพลายมงคลที่จัสมนฉบับที่บันทึกเสียงกับวงดนตรีดุริยประณีต (พ.ศ.2505-2506) ที่บริษัทซีซีม่อน บันทึกเสียงกับวงดนตรีเกตุคง เมื่อ พ.ศ.2516 และบันทึกเสียงร้องเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องเงาะป่าตลอดเรื่อง นอกจากนี้ยังบันทึกเสียงกับวงดนตรีอื่น ๆ ไว้อีกมาก

ความภาคภูมิใจสูงสุดของท่าน คือ ได้รับพระราชทานเป็นศิลปินแห่งชาติในปีพ.ศ.2536

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย